

zettel a feladó rendelkezését s ha a címzett beleegyezik: a visszavétel, vagy a címváltoztatás foganatosítható.

Az átvételi határidő elteltével azonban a feladó rendelkezési joga teljes erejével feléled, a címzett kizárólagos akarata pedig ennek megfelelően gyöngül, mert a küldeményt az átvételi határidő lejárta után már csak akkor veheti át, vagy a küldemény utánküldése iránt csak akkor intézkedhetik, ha a feladó másnemű rendelkezése a kézbesítő postahivatalhoz még nem érkezett be. A P. Ü. Sz. 116. §. 6. pontja szerint ugyanis: „abban az esetben, ha a rendeltetési postahivatal a címzettől és a feladótól egymásnak ellentmondó rendelkezést kap, a feladó rendelkezései a mérvadók.”

A rendeltetési postahivatal a feladónak az átvételi határidő alatt beérkezett, de foganatosítatlanul függőben tartott rendelkezését e határidő elteltével előveszi és végrehajtja.

Interurbán kapcsolások lebonyolítása a budapesti új interurbán központban.

Irta: FÜVES DEZSŐ, m. kir. posta-műszaki tanácsos.

A magyar posta előadói közül többen sokszor kerülnek abba a helyzetbe, hogy interurbán beszélgetések ügyében véleményt kell adniok. Ezen munkájukat gyakran megnehezíti az a körülmény, hogy az interurbán beszélgetéseknél a budapesti interurbán központban szereplő kapcsolószekrényeket és azok rendeltetését nem ismerik.

A jelen cikk keretében ezért ezekkel foglalkozom, továbbá a Budapestről kiinduló interurbán beszélgetések bejelentésével. Ezzel az interurbán beszélgetések lebonyolításáról teljes képet nyerünk.

A budapesti új interurbán-központban a következő munkahelyek vannak üzemben:

- I. Interurbán bejelentő munkahelyek,
- II. Interurbán munkahelyek.
- III. Koncentrációs munkahelyek.
- IV. Éjjeles munkahelyek.
- V. Interurbán közvetítő munkahelyek.
- VI. Transit közvetítő munkahelyek.
- VII. Erősítő munkahelyek.

Mindezek a munkahelyek az V. pont alatti kivételével az interurbán központban vannak elhelyezve. Az int. közvetítő munkahelyek a manuális József és Lipót helyi központokban vannak és ezen helyi központokkal is vannak egybeépítve, szerepük azonban az interurbán beszélgetések körül van, ezért soroztam a fenti munkahelyek közé.

A budapesti feleknek felvilágosítást adnak, illetőleg belső szolgálati célokat szolgálnak az ú. n. speciális asztalok. Ezek az alábbiak:

a) a bejelentő felügyeleti	(2 munkahelyes) asztal,
b) a díjtudakozó	(4 " ") "
c) a tudakozó	(2 " ") "
d) a szolgálati felügyeleti	(2 " ") "
e) a vonalfelügyeleti	(2 " ") "
f) a transit közvetítő és éjjeli terem felügyeleti	(1 " ") "
g) az erősítő felügyeleti	(1 " ") "
h) a távbeszélő-jegy felülvizsgáló	(2 " ") "
i) a csőposta felügyeleti (csőpostaközp.)	(2 " ") "
j) a vonalvizsgáló	(4 " ") "

Az interurbán-bérlő munkahelyeket szintén az I—VII. pont alattiak közé kellett volna sorozni. Ezekkel azonban, mivel csak most vannak épülőben és szolgálatuk emiatt még ki nem alakult, nem foglalkozunk.

1. Bejelentő munkahelyek.

Ezek a munkahelyek egy hosszú asztalon két sorban úgy vannak elrendezve, hogy a mellettük ülő két sor kezelő egymással szembe néz. Mindkét sorban 10—10 bejelentő munkahely van. — A két sor munkahely között középen egy felül fedetlen csatorna vonul, amelynek fenekén motorral hajtott két korongon, mint egy hajtósíj, erős vászonszalag fut állandóan az asztal egyik vége felé. Ez az ú. n. szalagposta, amely a bejelentő munkahelyeken felvett és a csatornába dobott távbeszélő-jegyeket a csatorna végén lévő gyűjtőmélyedésbe szállítja. Az asztal a bejelentő munkahelyektől balra és jobbra is meg van hosszabbítva. Az egyik végén azután két csőposta-bedobó nyílás, a másikon pedig a kétmunkahelyes bejelentő-felügyeleti asztal van. A bejelentő munkahelyek szerelvényei 3 drb kulcs és ugyanannyi lámpa, továbbá minden két munkahely között egy-egy kalkulograph-óra.

Ha a távbeszélőjegyet a kalkulograph fedőlapja alá toljuk és annak jobb karját magunk felé húzzuk, akkor az a távbeszélőjegyre óraszámkört, mutatót és a számkörön kívül egy kis háromszöget nyom. (3. ábra felső széle.) A háromszög az órát, a mutató a percek mutatja. (10 óra 26 perc.)

Mindegyik helyi központot bizonyos, a bejelentő-forgalomnak megfelelő számú bejelentő-vonal köti össze az interurbán-központtal és pedig:

a Belvárosi automata központot	25 drb
a Teréz " "	25 "
a Krisztina " "	12 "
a József manuáils központot	36 "
a Lipót " "	10 "
a Kőbánya " "	1 "
az Ujpest " "	1 "

Jelenleg ez a 110 drb bejelentő-vonal van üzemben, 10 drb pedig tartalék.

A bejelentő-vonalakat szabad bejelentő munkahelyre automatikus kereső gépek oly módon kapcsolják, hogy egyidejűleg a kapcsolt bejelentő munkahely hívólámpáját is kigyújtják. Éjjel 2 óra után pedig, amikor a bejelentő munkahelyek beültetve nincsenek, a fentemlített kereső gépek a manuális vagy automata központokban a felekhez kapcsolt bejelentő vonalakat, tehát a bejelentő feleket is az éjjeles munkahelyeken elhelyezett bejelentő kapcsolók (10 drb) közül egyik éppen szabadhüvelyre kapcsolják, kigyújtva az afelett levő hívólámpát. A beszélgetések bejelentését éjjel 2 óra után ugyanis az éjjeles munkahelyek kezelői veszik fel.

A bejelentés szempontjából kivételes elbánásban részesül a Tőzsde és a főposta.

A tőzsdei nyilvános postahivatalnak ugyanis három külön bejelentő vonala van, amelyek az interurbán központban a 8., 9., illetve 10. sz. bejelentő munkahely külön tőzsdekulcsára (2-ik ábrán a 2. és

1. ábra.

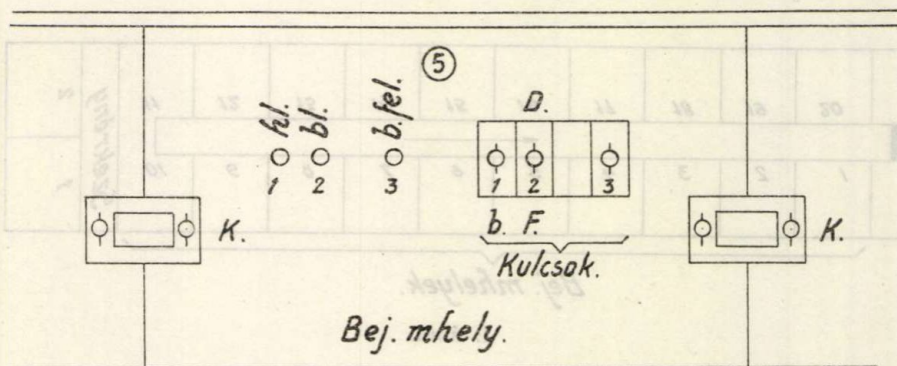
3. sz. kulcsok között) vannak vezetve, a tőzsdei hivatalban pedig egy-egy CB. távbeszélő készülékre.

A főposta nyilvános állomásainak egy külön bejelentő vonala van, amely ott CB. távbeszélő készülékre van kapcsolva, a másik vége pedig a manuális József helyi váltó egyik, ú. n. bérlő kapcsolójára. Az utóbbi hívólámpája piros, megkülönböztetésül a rendes bejelentő vonalaktól, amelyek egyik végükkel a József helyi központ bejelentő kapcsolóira vannak kapcsolva, hívólámpájuk azonban fehér.

A budapesti felek interurbán beszélgetéseiket az alábbi módon jelentik be: a beszélni kívánó fél, ha állomása manuális központba van kapcsolva, felveszi a hallgatóját, mire a helyi központban kigyullad a hívólámpája. A helyi kezelő kérdődugójával a hozzátartozó kulcs nyelének maga felé húzása után jelentkeznek. Az előfizető erre kéri a bejelentőt. Amikor a helyi kezelő összekötő-dugójával a felet a tikkelés útján megkeresett szabad bejelentő vonalra kapcsolta és azt felcsöngette, a helyi munkahely összekötő figyelőlámpája kialszik, a félhez kapcsolt bejelentő vonal automatikus kereső gépe forgásnak indul és a bejelentő vonalat, tehát a felet is egy szabad bejelentő munkahely beszélő- és hallgató-készletére kapcsolja. Ugyan-

akkor a kapcsolt bejelentő munkahely jelfogó berendezése a bejelentő munkahely kezelőjének hallgatójára egy pillanatig tartó váltóáramot ad, amely a bejelentő kezelő hallgatójában bűgásként jelentkezik és figyelmezteti azt a hívásra. Egyidejűleg a munkahely hívólámpája is kigyullad (2-ik ábra, 1. sz. hívólámpa), a helyi munkahelyen pedig kialszik az összekötő figyelőlámpa. A kezelő erre a munkahely számának (pl. így: 6-os bejelentő) bemondásával, anélkül, hogy kulcsaihoz nyúlna, jelentkezik a félnek.

A bejelentő kezelő a fél bemondására a 3-ik ábrán feltüntetett távbeszélőjegyre felírja a budapesti állomásnak, a távbeszélő betűrendes névsorban szereplő nevét és kapcsolási számát, a hívott központ nevét és a hívott állomás kapcsolási számát, a legfelső sorban látható betűk közül a megfelelőnek áthúzásával megjelöli a bejelentett beszélgetés jellegét (az ábrán: sürgős). Ugyanígy jelöli meg a távbeszélő jegy jobb-, illetve baloldalán a hónapot és napot is; végül a

(2. ábra.)

„Felvevő“ rovatban aláírja nevét. A távbeszélőjegy felső részét a kalkulograph óra fedőlapja alá tolja, meghúzza az óra jobb karját, ami által a bejelentés időpontját és a nap szakát (de. vagy du.) rányomatja.

A budapesti nyilvános állomásokról, tehát a tőzsdeiről és a főpostai nyilvános állomásról is a hivatali távbeszélő kezelője jelenti be az interurbán beszélgetéseket. Az általa bemondott adatokat, eltérően a 3-ik ábrán feltüntetettől, olyan távbeszélőjegyre veszi fel, amelynek három szélére a hónapok és napok rá vannak nyomtatva, egyéb azonban nem.

Ezt az ú. n. síma távbeszélőjegyet a bejelentő kezelő hosszában egy ceruzavonással két részre osztja, azután a vonal fölé írja a hívó postahivatal és a hívó fél nevét (pl.: 62 ph. 20.891, beszél Körmendy), a „Nyilv.“ megjegyzést, a beszélgetés fajtát (pl.: P.), az időtartamot, amelyre a fél befizetett (pl.: 3 perc).

Amennyiben a bejelentés a tőzsdei vagy a főpostai nyilvános állomásokról történik, a hívó állomás számát nem jegyezheti fel, mert

előre nem lehet tudni, hogy a több közül melyik ottani fülke állomása szabad, amikor a beszélgetés sorra kerül.

Az ily távbeszélőjegyen a vonal alá írja a bejelentő kezelő a hívott központ nevét és a hívott fél kapcsolási számát, a bejelentés

S. E. Ø. P. A. St. Tr.											
Előjegyzési idő:											
											
I.											1
II.	Hívó: Kovács János										2
III.											3
IV.	421-12										4
V.	Hívott: Czepléd 3										5
VI.											6
VII.											7
VIII.	Felvevő: Köves Margit										8
IX.											9
X.	Áramkör:										10
XI.	Tartam:										11
XII.											12
A beszélgetés										13	
kezdele:										14	
vége:										15	
										16	
										17	
										18	
										19	
31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20

3-ik ábra.

időpontját pedig a 3-ik ábrán feltüntetett elhelyezéssel ütteti rá, azután aláírja.

A fentiek szerint kiállított távbeszélőjegyet a bejelentő munkahely kezelője a szalagpostára (1. ábra) dobja, amely a baloldalon levő

gyűjtőmedencébe ejti. Innét a forgalomnak megfelelően egy vagy két kezelő kiveszi és az ugyanott levő egyik csőposta-bedobónyílásba csusztatja. Ezzel a távbeszélőjegy a csőposta-központba jut. Ott azután az egyik kezelő a megfelelő csőposta bedobónyílásba ereszti és ezzel arra az interurbán vagy koncentrációs munkahelyre küldi, amelyre a hívottként előjegyzett város központjából jövő áramkör vagy áramkörök be vannak kapcsolva.

A tőzsdei nyilvános állomásokról a bejelentés úgy történik, hogy az ottani távbeszélő-kezelő felveszi a bejelentő vonal készülékének hallgatóját. Erre a megfelelő bejelentő munkahelyen (a 8, 9, vagy 10 számon) kigyullad a tőzsdei hívólámpa (2-ik ábrán a 2. és 3. sz. lámpák között, amely lámpa az ábrán nincs feltüntetve, úgyszintén a tőzsdekulcs sem), a bejelentő kezelő pedig tőzsde-kulcsát maga felé húzva, jelentkezik a félnek.

A tőzsdei kezelő rendszerint egész sorozat beszélgetést jelent be folytatólágosan.

A főpostai nyilvános állomások kezelőjének a bejelentő munkahelyekhez való hozzájuthatása szintén meg van könnyítve, mert az ottani kezelő így jelent be: felemeli a bejelentő készülék hallgatóját, mire a József helyi központban kigyullad az állomás piros hívólámpája. A helyi kezelő erre egyik kérdő dugójával a hívólámpa alatti kapcsolóba dugaszol, annak összekötő párjával pedig jelentkezés nélkül egy szabad bejelentő vonalba lép és arra rácsenget.

Innen kezdve a kapcsolási folyamat, tehát a helyi és a bejelentő munkahelyen a fény-, illetőleg hangjelzés (pillanatnyi bűgás) ugyanolyan, mint amikor előfizetői állomásról történik bejelentés.

Automata központba kapcsolt állomásról a bejelentés úgy történik, hogy a fél letárcsázza a 01 számot. Erre az automata helyi központ az állomást egy szabad bejelentő vonalra köti, arra rácsenget, mire a bekapcsolt bejelentő vonalkereső gépe forgásnak indul, a bejelentő vonalat és azzal a felet is egyik szabad bejelentő munkahelyre kapcsolja stb., amint már manuális központba kapcsolt állomás bejelentésénél láttuk.

A tőzsdéről történő bejelentés befejeztével a bejelentő munkahely kezelője visszaállítja a középállásba a tőzsde kulcsát, a tőzsdei kezelő pedig visszateszi a hallgatóját a távbeszélőkészülékre. Ezáltal az összeköttetés közöttük megszűnik.

A bontás minden más esetben úgy történik, hogy a bejelentő kezelő bontókulcsát egy pillanatra a középállásból maga felé húzza (2-ik ábra 3. sz. kulcs), a bejelentő fél, illetőleg kezelő pedig visszateszi hallgatóját, mire a helyi munkahelyen mindkét figyelőlámpa kigyullad. Erre a helyi kezelő is bont. A bontókulcsnak pillanatnyi kimozdítása a középállásból újabb hívás számára szabaddá teszi a bejelentő munkahelyet és az utóbbinak bontólámpája (2-ik ábra 2. sz. lámpa) a kimozdítás tartama alatt ég. A célja ennek az, hogy az esetleg arra hajlamos kezelő bontókulcsának hosszadalmasan mellő állásban tartásával munkahelyét ne tarthassa foglalt állapotban, tehát a munkát ne háríthassa el magától.

Megjegyzem még, hogy a bejelentő munkahely akkor szabad,

ha beszélőkészletének dugója a munkahely készletkapcsolójába van dugaszolva, továbbá a kezelő sem bejelentő, sem szolgálati vonalon nem beszél és mindhárom kulcsa nyugalmi (közép) állásban van.

A bejelentő munkahelyek kezelői a feleknek felvilágosítást interurbán ügyekben nem adhatnak, mert nem ez a feladatuk. Ha a fél tőle mégis felvilágosítást kér, akkor a 2-ik ábrán a 2. számú kulcsnak pillanatnyi maga felé húzásával a felet a bejelentő felügyeleti asztalhoz, vagy pillanatnyi hátrátolásával a díjtudakozó asztalhoz kapcsolja, saját munkahelyét újabb hívás számára szabaddá teszi, annak hívólámpáját kioltja, a kapcsolt speciális asztal hívólámpáját pedig kigyújtja. Erre a kapcsolt asztal egyik kezelője jelentkezik és a felvilágosítást megadja. Ha a fél a bejelentő kezelőnek késedelmes jelentkezésére vagy magatartására vonatkozólag akar panaszt tenni, akkor a bejelentő kezelő a felet mindig a bejelentő felügyeleti asztalhoz kapcsolja.

Felvilágosítás adására van berendezve a most említett két asztalon kívül a tudakozó szolgálati felügyeleti és a vonalfelügyeleti asztal is, a fél pedig ezeket és a díjtudakozó asztalt a bejelentő munkahely elkerülésével közvetlenül is hívhatja a következő számokon: 301—10, 301—30, 353—10, 451—30, 464—95, 464—96, 464—97, Aut. 982—66.

II. Interurbán munkahelyek.

Az interurbán munkahelyek 3 sorban vannak építve. Mind a három sor 34 munkahelyből áll, összesen tehát 102 interurbán munkahely épült. Mivel 2 munkahely képez egy szekrényt, ennél fogva mindegyik sor 17, az összes munkahelyek pedig 51 szekrényt képeznek. Ezek közül egy szekréynsor a nemzetközi vonalaké, a másik kettő pedig a belföldieké. Mindegyik interurbán szekrény függélyes síkja öt mezőre oszlik (4-ik ábra) és ezeken az alábbi szerelvények vannak elhelyezve:

1. Legfelül 16 drb 10-es kapcsolósáv 160 kapcsolóval, három teljes és egy csonka sorban. Az azonos számú kapcsolók az interurbán, a koncentrációs, az éjjeles, a transit közvetítő és az erősítő váltón multiplikálva vannak.

Ezek az ú. n. szolgálati (Sz. v.) kapcsolók arra valók, hogy az interurbán munkahelyek kezelői bármelyik más interurbán vagy másnévű és rendeltetésű munkahelyet szolgálati beszélgetésre fel tudjanak hívni. A szolgálati vonalak kapcsolói alatt vannak a speciális kapcsolók, a felettük levő foglaltsági lámpáikkal a különböző speciális asztalok felhívására (Sp.).

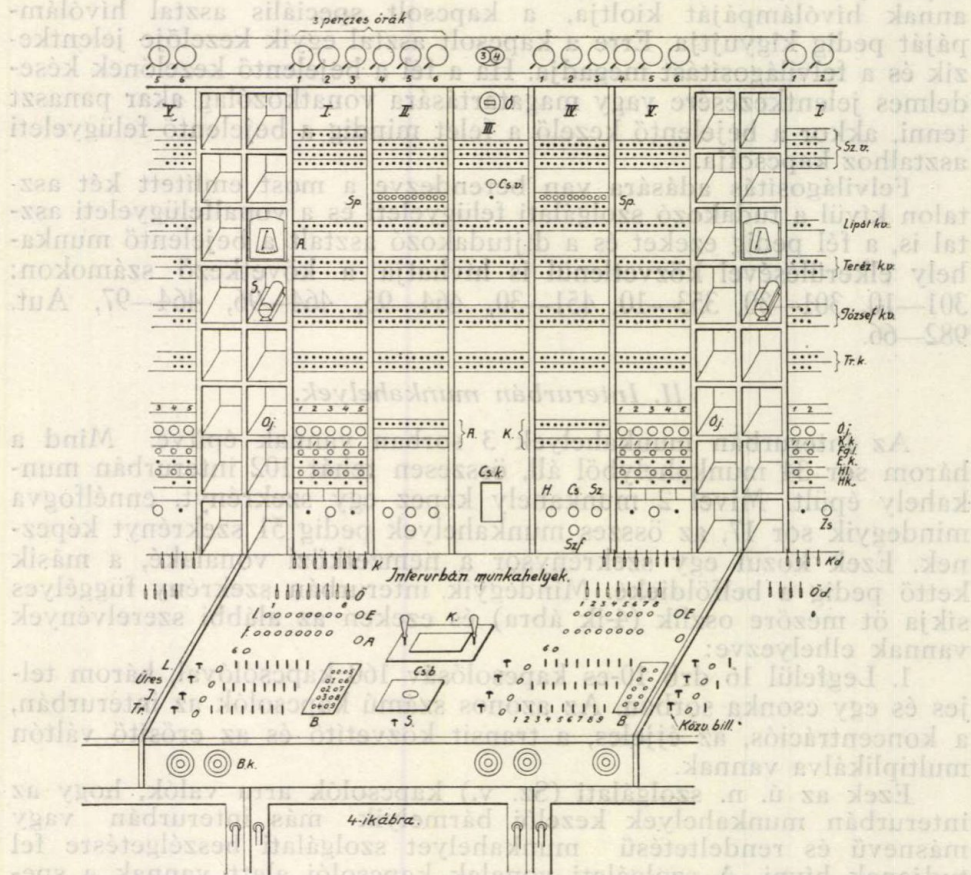
Lejjebb van egy teljes sorban 50 drb Lipót közvetítővonal kapcsolója (0—49 számozással). Ezek rugóira olyan közvetítővonalak vannak kötve, amelyeknek másik vége a még manuális Lipót központ helyi közvetítőváltójának asztalán dugóban végződik.

Alattuk van két sorban 0—99 számozással 100 drb Teréz manuális központi közvetítővonal kapcsolója. Ezek azonban néhány, később említendő célra használt kapcsolótól eltekintve üresek, mert a manuális Teréz központ megszűnt. Azután 100 drb József közvetítő-

kapcsoló következnek, amelyekről kiinduló közvetítővonalak a József helyi központ közvetítőváltóján dugóban végződnek.

Az azonos számú helyi közvetítővonalak kapcsolói szekrényenként az interurbán, a koncentrációs és éjeles váltón multiplikálva vannak.

Lejebb van 100 drb transit közvetítővonal kapcsolója (Tr. k.), amelyek szekrényenként csak az interurbán és koncentr. munkahelyeken vannak multiplikálva. A rájuk kötött transit közvetítővona-

lak másik végükön a transit közvetítő munkahelyek dugóiban végződnek.

Lejebb van az I. és V. mezőben a szekrény bútorrészén látható 6 drb 3 perces óra közül 5 drb-nak az órajelző lámpája, a 6-iké pedig az asztalrészén (ó. j.). A nemzetközi munkahelyeknek 4 drb 3 perces órájuk van. Háromnak az órajelző lámpája a függélyes síkban, egyé a zsinórlámpák előtt. Az órajelző lámpák mellett a II. és IV. mezőben az automata közvetítő-kapcsolók (A. k.) vannak elhelyezve. Ezekből minden interurbán munkahelynek külön kapcsolói vannak,

multiplikálva tehát nincsenek. A 4-ik ábrán a 3-as interurbán munkahelyei a II-ös, a 4-eséi a IV-es mezőben vannak és pedig minden munkahelyen az egymásfeletti két kapcsolósáv.

az 1-ső kapcsolója	a Teréz	10.000-es számoké
a 2-ik	„	20.000-es „
az 5-ik	„ a Krisztina	50.000-es „
a 6-ik	„	60.000-es „
a 8-ik	„ a Belváros	80.000-es „

A többi kapcsolópárok, mivel jelenleg több automata központ nincs, még üresek.

Lenn a III. mezőben van egy csőposta kidobó-nyílás, a szolgálati vonalak felett elektromos óra (ó), a szolgálati vonalak alatt egy nagyméretű hívólámpa, alatta egy kapcsoló a csoportvezető kézi beszélőjének 4-eres dugója számára. Az I. és V. mezőben 5-ös sávokban kapcsolók vannak, amelyekre interurbán vonalak kapcsolhatók; ezek az ú. n. honos kapcsolók (H. k.). Minthogy pedig egy ilyen honos kapcsoló-sávra kapcsolt interurbán vonalak szolgálatát egy munkahely kezelőjének kell ellátnia, az 5 honoskapcsolóból annyira kapcsolnak interurbán vonalat, amennyinek a szolgálatát egy kezelő el tudja látni. A nemzetközi interurbán vonalak interurbán munkahelyein csak 3 honoskapcsoló van. Mind az 5, illetőleg 3 honoskapcsoló felett van a hozzátartozó hívólámpa (Hl.), afelett a honoskapcsolóról leágaztatott előkészítő kapcsoló (Ek.), feljebb a foglaltsági lámpa és afelett a koncentrációs kulcs. Ha ezek vízszintesen álló nyeleit lenyomják, akkor a vidéki központ csengetésére a vonal hívólámpája nem itt, hanem a koncentrációs munkahelyen gyullad ki. Közvetlenül az asztal felett a II-ik és IV-ik mezőben van egy hívásellenőrző (H), egy csengetést ellenőrző lámpa (Cs), egy szolgálati hívólámpa, az ábrán Sz. v.-vel jelzett egyik szolgálati vonalhoz és még egy hívólámpa (Szf.), amellyel a szolgálati felügyeleti asztal hívhatja az interurbán munkahely kezelőjét. Az I. és V. mezőben legalul mindegyik munkahelynek van 2 kapcsolója, köztük egy jelzőlámpával, a zsinórvizsgálat céljaira. A belföldi vonalak szekrényeinek szélén lévő rekeszek egyikében egy milliamperméter, másikában egy kopogó van elhelyezve a simultán-vonalak részére.

A honoskapcsolók alatti sávra felirati tábla van erősítve, melyre az egyes honoskapcsolókra kapcsolt áramkörök számát, valamint központjainak nevét írják fel.

Az asztalrészen mindegyik munkahelyen az alábbi szerelvények találhatók: a belföldi interurbán vonalak interurbán munkahelyein 8, a nemzetköziekén 6 zsinórpár. A zsinórpárok egy kérdő (K) és egy összekötő (ő) zsinórból állanak dugóval ellátva. Mindegyik kérdő-dugóhoz tartozik egy „lejelentő és figyelő” lámpa (l.), az összekötőhöz pedig egy figyelőlámpa (f.). Minden zsinórpárnak tartozéka továbbá egy csengető kulcs, amely hátratulva a kérdő, előrehúzza az összekötő zsinórra csenget; középen egy átváltó kulcs, amely hátratulva a munkahely beszélőkészletét a kérdő, előrehúzza az összekötő zsinórra kapcsolja. Még egy kulcsa van az asztal külső széle mellett

minden zsinórpárnak, ez a beszélőkulcs. Ha ennek nyelét a kezelő a középállásból hátratulja, akkor a hallgatóját kapcsolja az egyik zsinórra, ha az átváltókulcs valamelyik szélső állásban van. Viszont középállomásként kapcsolja azt mindkét (k. és ö.) zsinórra, ha az átváltókulcsot középállásban tartja. Ha a beszélőkulcs nyelét kifelé húzzuk, beszélhetünk a kérdő- vagy összekötőzsinorra kapcsolt féllal, vagy középállomásként mindkettővel, aszerint, hogy a középső kulcsot milyen állásban tartjuk.

A zsinórpárok lámpáinak és kulcsainak vonalától jobbra szintén egyvonalban még három kulcs van minden munkahelyen. A belső ú. n. jobbhalláskulcsot akkor húzza a kezelő maga felé, ha felek beszélgetését figyeli és annak hallhatóságát akarja fokozni.

A középső kulcs nyelének hátratulásával a beszélő- és hallgatókészletét kapcsolja a szolgálati vonalra, amikor őt szolgálati vonalon valamely más munkahely hívja (Sz. lámpa ég), maga felé húzásával pedig a szolgálati felügyeleti asztal hívására jelentkezik (Sz. f. lámpa).

Ebben a sorban a külső az ú. n. szomszédos munkahelykulcs. Ha a kezelőnek a munkahelyén létesített kapcsolások és folyamatban lévő beszélgetések ellenére munkahelyét el kell hagyni, a folyó beszélgetéseket a jobb vagy bal szomszédjának kell lebonyolítania. Azokat tehát hallgatásra való időnkénti belépéssel meg kell figyelni, a 3 perc leteltével a feleket figyelmeztetni kell, a vidéki kezelővel pedig egyeztetni kell. Ezenkívül az üres munkahelyre beérkező hívásokra valamelyik szomszéd kezelőnek szintén jelentkezni kell.

Mindezt így bonyolítják le:

Ha például a 3-as munkahely marad beültetés nélkül és beszélgetéseit a 4-es (jobb) munkahely akarja tovább kezelni, akkor a 3-as munkahely kérdéses kulcsát a középállásból eltolja és otthagyja. A 4-es munkahelyen ülő ugyanezen munkahely beszélő- és hallgatókészletét használja, de a 3-as munkahely megfelelő csengető, átváltó és beszélőkulcsait állítja. Így, ha a 3. sz. munkahely 2-ik kérdőzsinórjára csenget, akkor a 3-ik munkahely 2-ik zsinórpárjának csengetőkulcsát befelé tolja. Ha ugyanarra beszélni is akar, akkor ugyanazon zsinórpár átváltókulcsát befelé tolja, a hozzátartozó beszélőkulcsot pedig kifelé húzza. Kezelheti az üresen maradt 3. sz. munkahely beszélgetéseit a 2. sz. szomszédos (bal) munkahely kezelője is, de akkor a 3. sz. munkahely szomszédos kulcsát kifelé húzott állásban kell tartania.

További alkatrészek az asztal külső széle mellett egy simultánbillentyű (S), mögötte 10 drb számbillentyű, amelyet a kezelő számtárcsa helyett használ, amikor budapesti automata állomást hív. Számozásuk a bal sorban belülről kifelé 0, 1, 2, 3, 4, a jobb sorban ugyanilyen rendben 5, 6, 7, 8, 9. Mögöttük van az automata ellenőrzőlámpa (A). Szerepét később látni fogjuk. Még beljebb a lejelentőlámpákkal egy sorban a lejelentést ellenőrző lámpa (E.).

Az asztal szélén három billentyű van, egy Lipót, egy József és egy transztközvetítő szolgálati billentyű, továbbá mindegyiktől jobbra a hozzátartozó jelzőlámpa. Az azokra külön-külön kapcsolt szolgálati vonal beszélő-vezetéke egy automatikus kereső gépen át az elsőnél a Lipót, a másodiknál a József helyi közvetítő, a harma-

diknál pedig a transit közvetítő-váltó beszélő- és hallgatókészletére megy.

Az asztalfelület alatti függélyes síkban 2 drb beszélőkészlet-kapcsoló van elhelyezve (B. k.) a kezelő és a felváltó kezelő beszélőkészletének bekapcsolására.

Két munkahelyre közös a kalkulograph-óra (K), amellyel a kezelő a távbeszélőjegyre rányomatja a beszélgetés kezdetének és végének időpontját, továbbá egy csőposta bedobó-nyílás.

A belföldi vonalak többi munkahelyeitől a 18. sz. interurbán munkahely eltér annyiban, hogy honoskapcsolóira a Főposta, illetőleg a Tőzsde szolgálati vonalai vannak kapcsolva, és pedig a főposta szolgálati vonala (Cb) a 18. sz. munkahely 5. sz. honoskapcsolójára. Hívó- és foglaltsági lámpái ugyanazon célt szolgálják, mint az interurbán-vonalaké. A honoskapcsolón kívül azonban ugyanaz rá van kötve az üresen maradt Teréz helyi közvetítőkapcsolók közül a 119. számúra is. A szolgálati vonal másik vége a Főposta-kapcsolóra fut. A Főposta és a 18. sz. interurbán munkahely kezelője tehát kölcsönösen felhívhatják egymást.

Ugyanilyen két CB. szolgálati vonala van a Tőzsdének is a 18. sz. interurbán munkahely 1. és 3. sz. honoskapcsolójára és a 116., 118. sz. Teréz közvetítő-kapcsolójára, a Tőzsdén pedig kapcsolóra kötve. A tőzsdének ezeken kívül még két induktoros szolgálati vonala is van, amely a Tőzsdén kapcsolóra, a 18. sz. interurbán munkahelyen pedig a 2. és 4. sz. honoskapcsolóra kapcsolva. Ezeknek multiplikációjuk nincs.

A Főposta, illetve Tőzsde kezelője bármelyik szolgálati vonalon felhívhatja a 18. sz. interurbán munkahelyet. Ha pedig a Főposta, illetőleg a Tőzsde kezelője bármelyik más interurbán munkahellyel akar beszélni, akkor a 18. sz. munkahelytől kéri, amely utóbbi a kívánt munkahely szolgálati vonalkapcsolóját kapcsolja a Főposta, illetőleg Tőzsde szolgálati vonalra (zsinórpár egyikével). A hívott interurbán munkahely szolgálati hívólámpájának kigyulladására szolgálati belépőkulcsát a középállásból eltolja és ezzel beszélőkészletét a Főposta, illetőleg Tőzsde kezelőjének beszélőkészletével összeköti, tehát beszélhetnek egymással. Megjegyzem, hogy a munkahely szolgálati vonalára csengetni nem kell.

A Főposta és Tőzsde szolgálati vonalak multiplex-kapcsolóiba dugaszolva viszont bármelyik interurbán munkahely közvetlenül felsengetheti a főpostai, illetőleg tőzsdei kezelőt.

Itt említem meg, hogy a Főpostának 5 belvárosi automata központba kapcsolt fülkeállomása van, a Tőzsdének pedig 24. Ezen utóbbiak azonban a József helyi közvetítő-váltó egymásmelletti, üzemen kívüli régi bérlő-kapcsolóira vannak kötve.

A Főposta nyilvános állomásain, illetőleg a Tőzsde a bejelentett interurbán beszélgetéseit a fenti fülkeállomásokról bonyolítja le.

Az interurbán munkahelyek rendeltetése, hogy a rájuk kapcsolt néhány honos interurbán áramkör (4. ábrán Hk.) budapesti állomásokkal való távbeszélő forgalmát lebonyolítsa, másrészt, hogy honos vonalait Budapesten átmenő beszélgetésekhez olyan interurbán vonalakkal kapcsolja össze, amelyeket közvetlenül el nem érhet, hanem

csak úgy, hogy azokat valamelyik transit közvetítő munkahely kezelője egyik transit közvetítő vonalra kapcsolva az interurbán munkahelyekig meghosszabbít. (Lásd a 4-ik ábrán: Tr. k-t.)

III. Koncentrációs munkahelyek.

Amikor az interurbán áramkörök forgalma az esti órákban annyira csökken, hogy a kezelők elfoglaltsága már ritkított beültetés mellett is gyenge, akkor az interurbán vonalak koncentrációs kulcsait az interurbán munkahelyeken a vízszintes helyzetből lenyomják. Ezáltal a vidéki központok csengetésére a hívólámpák nem az interurbán munkahelyeken (4-ik ábrán Hl.), hanem a koncentrációs munkahelyeken gyulladnak ki és ettől kezdve az interurbán forgalom ezeken a munkahelyeken bonyolítottat le. Ennek megfelelően a koncentrációs munkahelyek ugyanazon szerelvényekkel vannak ellátva, mint az interurbán munkahelyek, de számbelileg többel, mert, ami honoskapcsoló a 102 int. munkahelyen 5-ösével, illetve 3-asával van felszerelve, az itt 34 munkahelyre van koncentrálni.

Ezek a munkahelyek az előkészítő-kapcsoló helyett a vonalaknak várakozási kapcsolójuk van. Ez egy üres hüvely, amely a vonallal összefüggésben nincs és csak a kérdődugó tartására szolgál, addig, amíg a vonal foglaltsági-lámpája ég. A zsinórpár összekötő-zsinórján vagy az előkészítésképpen kapcsolt budapesti előfizető, vagy egy nem honos vonal van kapcsolva. A függélyes mezőben levő egyéb szerelvények száma annyi, mint az interurbán munkahelyeken. A 3 perces órák, jelzőlámpák és a zsinórpárok száma 8. Az órajelző-lámpák, a figyelőlámpák is csengető-kulcsok között vannak.

Amikor éjjel 2 óra után a forgalom további csökkenése miatt a kezelők elfoglaltsága már ritkított beültetéssel is kevés, akkor a vonalak koncentrációs kulcsait a koncentrációs munkahelyeken is lenyomják és ezáltal a vonalakon beérkező hívásokra a hívólámpák az éjjeles munkahelyeken gyulladnak ki.

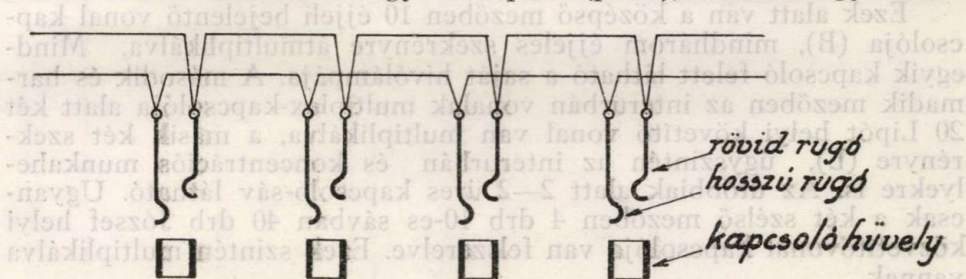
Ekkor a 6 éjjeles munkahely természetesen már be van ültetve, az interurbán koncentrációs, transit közvetítő és bejelentő munkahelyeket a kezelők elhagyják és a bejelentő, valamint az egész interurbán forgalmat ez a 6 munkahely bonyolítja le körülbelül reggel 7 óráig, amikor a vonalak koncentrációs kulcsait az interurbán és koncentrációs munkahelyeken ismét felcsapják. Innét kezdve az éjjeles munkahelyek beültetését megszüntetik és ezek helyett beültetik a forgalomhoz mérten az interurbán, transit közvetítő és bejelentő munkahelyeket.

A nemzetközi vonalakat nem kapcsolják a koncentrációs munkahelyekre és jelenleg nem is ezeken kezelik.

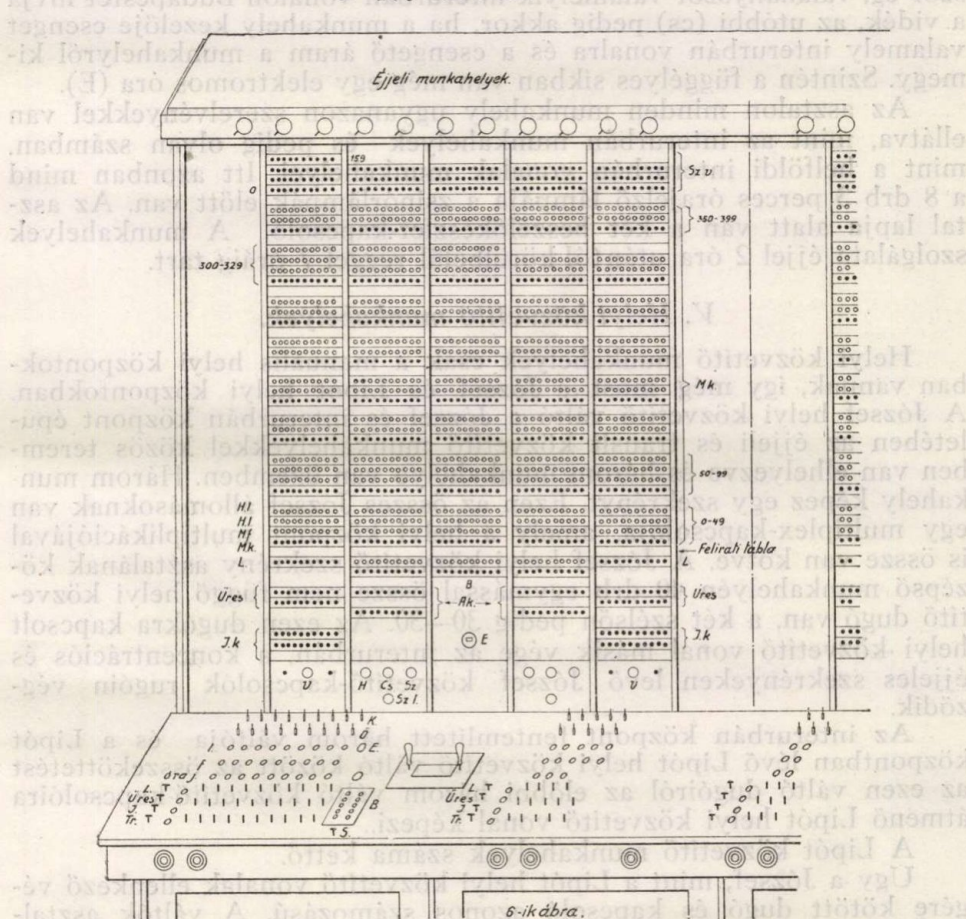
IV. Éjjeles munkahelyek.

Ezek a függélyes síkban legfelül van a 160 munkahely szolgálati vonalkapcsoló, amely ezen szekrényeken is multiplikálva van (Sz. v.). Ezek alatt 8 sorban 400 interurbán vonal multiplex-kapcsolója (5. és 6. ábra). Multiplexnek nevezik azért, mert a másik három éjjeles szekrényre, sőt az ezekkel egybeépített 2 transit közvetítő

szekrényre is át vannak multiplikálva. Mindegyik kapcsoló felett felfelé menő sorrendben egy multiplex (piros), azután egy honos

5-ik ábra.

foglaltsági lámpa (zöld) van szerelve. Ezek felett 130, illetőleg a középső szekrényen 140 int. vonalhívó-lámpával is el van látva úgy,

hogyan az éjjeles munkahelyek valamelyikén mind a 400 bekapcsolható vonalnak van egy-egy hívólámpája.

Ezek alatt van a középső mezőben 10 éjjeli bejelentő vonal kapcsolója (B), mindhárom éjjeles szekrényre átmultiplikálva. Mind-egyik kapcsoló felett látható a saját hívólámpája. A második és harmadik mezőben az interurbán vonalak multiplex-kapcsolója alatt két 20 Lipót helyi követítő vonal van multiplikálva, a másik két szekrényre (L), úgyszintén az interurbán és koncentrációs munkahelyekre is. Az utóbbiak alatt 2—2 üres kapcsoló-sáv látható. Ugyancsak a két szélső mezőben 4 drb 10-es sávban 40 drb József helyi közvetítővonal kapcsolója van felszerelve. Ezek szintén multiplikálva vannak.

Legalul láthatók a vonalvizsgáló lámpák és kapcsolók (v), a hívást (h) és csengetést ellenőrző (cs) lámpák. Az előbbi (h) mindannyiszor ég, valahányszor valamelyik interurbán vonalon Budapestet hívja a vidék, az utóbbi (cs) pedig akkor, ha a munkahely kezelője csenget valamely interurbán vonalra és a csengető áram a munkahelyről kimegy. Szintén a függélyes síkban van még egy elektromos óra (E).

Az asztalon minden munkahely ugyanazon szerelvényekkel van ellátva, mint az interurbán munkahelyek és pedig olyan számban, mint a belföldi interurbán vonalak munkahelyei. Itt azonban mind a 8 drb 3 perces órajelző lámpája a zsinórlámpák előtt van. Az asztal lapja alatt van a két beszélőkészlet-kapcsoló. A munkahelyek szolgálata éjjel 2 óra utánról körülbelül reggel 7 óráig tart.

V. Helyi közvetítő munkahelyek.

Helyi közvetítő munkahelyek csak a manuális helyi központokban vannak, így még most a József és Lipót helyi központokban. A József helyi közvetítő váltó a József és interurbán központ épületében az éjjeli és transit közvetítő munkahelyekkel közös teremben van elhelyezve és három munkahelye van üzemben. Három munkahely képez egy szekrényt. Ezen az összes József állomásoknak van egy multiplex-kapcsolója, amely a helyi központ multiplikációjával is össze van kötve. A József helyi közvetítő szekrény asztalának középső munkahelyén 40 drb egymással össze nem függő helyi közvetítő dugó van, a két szélsőn pedig 30—30. Az ezen dugókra kapcsolt helyi közvetítő vonal másik vége az interurbán, a koncentrációs és éjjeles szekrényeken levő József közvetítő-kapcsolók rugóin végződik.

Az interurbán központ fentemlített három váltója és a Lipót központban lévő Lipót helyi közvetítő váltó között az összeköttetést az ezen váltó dugóiról az előbbi három váltó közvetítő-kapcsolóira átmenő Lipót helyi közvetítő vonal képezi.

A Lipót közvetítő munkahelyek száma kettő.

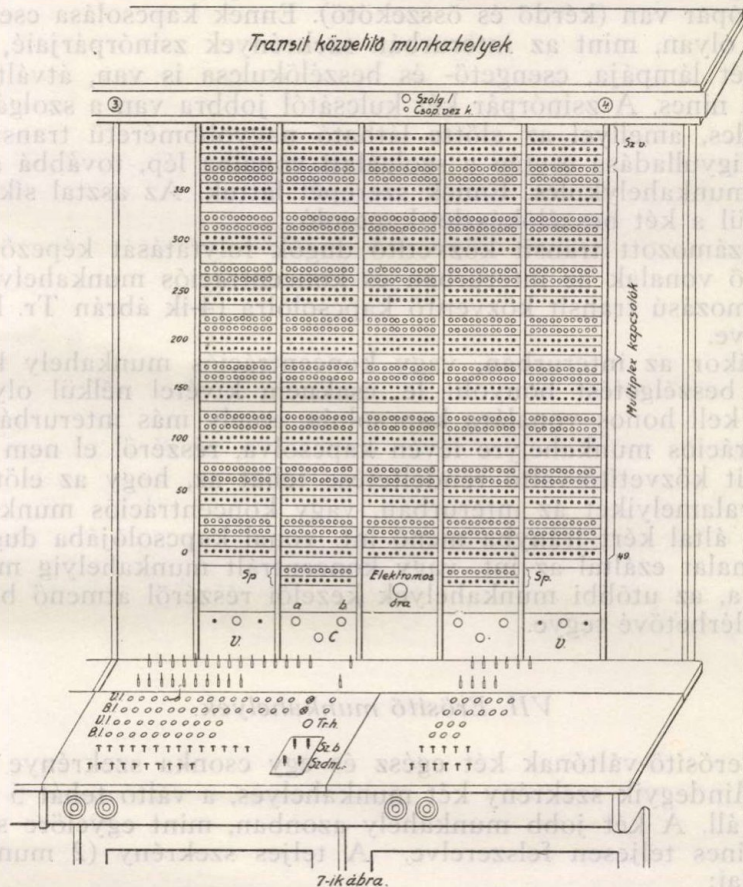
Ugy a József, mint a Lipót helyi közvetítő vonalak ellenkező végére kötött dugó és kapcsoló azonos számozású. A váltók asztalrészén mindegyik közvetítő zsinórhoz egy bontólámpa tartozik.

Ezen munkahelyek célja, hogy azok kezelői a helyi közvetítő-dugót a budapesti állomások multiplikációjába dugaszolva az álló-

mások vezetékeit a helyi közvetítő vonalak multiplikációjáig meghosszabbítsák és ezzel az állomások vezetékeit az interurbán, koncentrációs és éjjeles munkahelyek kezelői számára elérhetővé és kapcsolhatóvá tegyék. Szolgálatuk 24 órás.

VI. Transit közvetítő munkahelyek.

Ezekben legfelül a párkányon van a csoportvezető hívására való szolgálati hívólámpa, alatta a hozzátartozó beszélőkészlet-kapcsolo

lóval. A kapcsoló függélyes mezejében látható a 160 drb szolgálati vonal kapcsolója.

Ezek alatt van 8 sorban (10-es sávokban) az interurbán vonalak 400 drb multiplex kapcsolója, amelyek mindegyikének tartozéka a felette lévő várakozási kapcsoló, afelett egy multiplex, még feljebb egy honos foglaltsági lámpa. A várakozási kapcsoló csak a transit közvetítő dugó tartására szolgál, az int. vonallal nem függ össze.

A függélyes mező egyéb szerelvényeit a 7-ik ábrából és az előzményekből ismerjük. Az asztrészen az alábbi alkatrészek vannak:

Legbelül 25 drb transit közvetítő dugó, és pedig a belső sorban 15, a külsőben 10. Az ezeken kívül látható két lámpasor. A belső a dugósor várakozási (vl), a külső a bontó lámpáit (Bl.) foglalja magában. Ugyanígy a külső dugósorhoz tartoznak a két külső lámpasor várakozási- és bontólámpái. A lámpasorokon kívül levő tikkelő billentyűk nincsenek üzemben. A belső sor várakozási-lámpáitól jobbra egy nagyobb méretű lámpa van (keresztel jelölve), ez a két sor várakozási lámpa ellenőrzési lámpája, a bontólámpák sorától jobbra eső pedig a 25 drb bontólámpa ellenőrző lámpája. Mindezekről jobbra egy dugópár van (kérdő és összekötő). Ennek kapcsolása csekély eltéréssel olyan, mint az interurbán szekrények zsinórpárjaié, ugyanolyan két lámpája, csengető- és beszélőkulcsa is van, átváltókulcsa azonban nincs. A zsinórpár két kulcsától jobbra van a szolgálati belépő kulcs, amellyel az előtte látható nagyobb méretű transit hívólámpa kigyulladására esetén a szolgálati vonalba lép, továbbá a szomszédos munkahelykulcs. Ennek szerepét láttuk. Az asztal síkja alatt van végül a két beszélőkészlet-kapcsoló.

A számozott transit közvetítő dugók folytatását képező transit közvetítő vonalak az interurbán és koncentrációs munkahelyek azonos számozású transit közvetítő kapcsolóira (4-ik ábrán Tr. k.) vannak kötve.

Amikor az interurbán, vagy koncentrációs munkahely kezelője átmenő beszélgetést bonyolít le, csaknem kivétel nélkül olyan int. vonalat kell honos vonalára kapcsolnia, amely más interurbán, vagy koncentrációs munkahelyre lévén kapcsolva, részéről el nem érhető. A transit közvetítő-váltó rendeltetése tehát az, hogy az előtte lévő dugók valamelyikét az interurbán, vagy koncentrációs munkahelyek kezelője által kért irányba menő int. vonal kapcsolójába dugaszolja és a vonalat ezáltal az int. vagy koncentrált munkahelyig meghosszabbítva, az utóbbi munkahelyek kezelői részéről átmenő beszélgetéshez elérhetővé tegye.

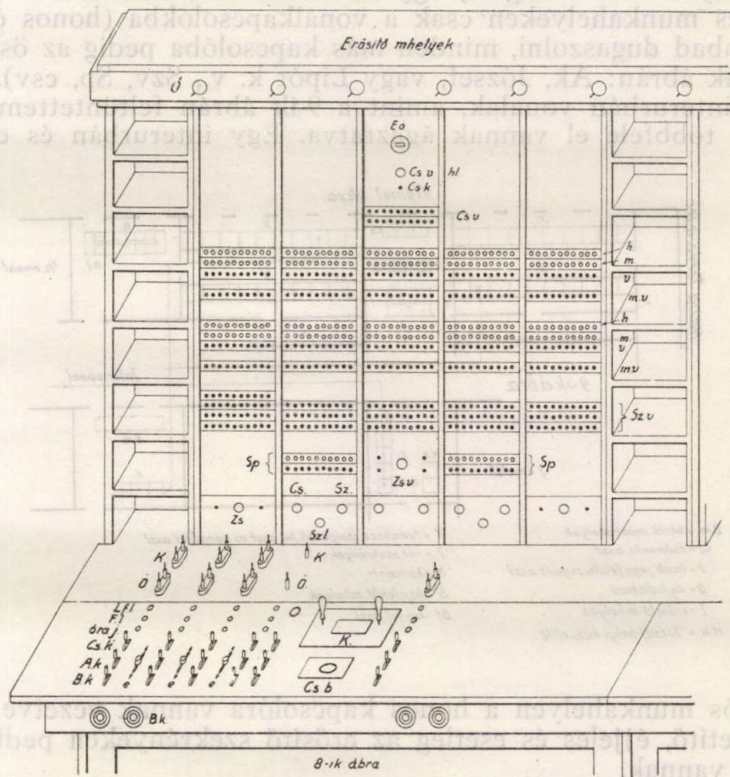
VII. Erősítő munkahelyek.

Az erősítő-váltónak két egész és egy csonka szekrénye van (8. ábra). Mindegyik szekrény két munkahelyes, a váltó tehát 5 munkahelyből áll. A két jobb munkahely azonban, mint egyelőre szükséges, nincs teljesen felszerelve. A teljes szekrény (2 munkahely) tartozékai:

Az 1. és 3. sz. munkahelyeken három drb 3 perces óra, a 2-ikon 4 drb (ó), egy elektromos óra (E. ó.), egy csoportvezető hívólámpa (cs. hl.), egy csoportvezető-kapcsoló (cs. k.), a csoportvezető kézi beszélője 4-eres dugójához 2 drb 10-es sávban 14 drb csoportvezető-kapcsoló (cs. v.) az interurbán és koncentrációs munkahelyek csoportvezetőinek felhívására az erősítő munkahelyekről, két sorban összesen 100 drb vonalkapcsoló (v), mindegyik alatt egy-egy művonalkapcsolóval (mv), felette pedig multiplex (m) és honos foglaltsági lámpa (h). A vonalkapcsolóra az interurbán vonal a hozzátartozó művonalkapcsolóra pedig a vonal művonala van kötve. Az utóbbi a

kapcsolandó áramkör csillapításának megfelelő nagyságú művonalat tartalmaz és az interurbán áramkör kiegyensúlyozására szolgál.

Itt is látható a 160 drb szolgálati vonal (Sz. v.) a munkahelyek felhívására, a 20 drb speciális kapcsoló (Sp.) és azok foglaltsági lámpái, az utóbbiak között egy nagyméretű lámpa és annak mindkét oldalán két kapcsoló (Zs. v.), az egymáshoz tartozó kettős kérdő- és összekötő-zsinórok és azok erősítő berendezéseinek vizsgálatára. Legalul az előbbi szekrényekről már ismert szerelvények láthatók (Zs, cs, sz, Sz., l.).

A szekrény asztalán van három kettős dugópár (csak a 2. sz. munkahelyen van négy). Ugy a kérdésben, mint a hozzátartozó összekötőben 2—2 dugó van közös szigetelő fogantyúval összeerősítve úgy, hogy a dugaszoláskor úgy a kérdő, mint az összekötő dugópárral egy-egy áramkört és egyidejűleg annak művonalát is az erősítőre kapcsoljuk. A még ott látható egyéb szerelvények ismeretesek és az ábrán láthatók, csak az átváltó kulcsoktól jobbra eső fogantyút kell megemlítenem, amelynek előre, hátra csusztatásával a hozzátartozó zsinórpárokon az erősítés nagyságát lehet változtatni.

Minden kérdő- és összekötő-zsinórpárnak külön erősítő berendezése van, amely csak akkor erősíti a rákapcsolt áramkörökön folyó beszélgetést, ha a zsinórpár erősítógombja (e) a nyugalmi (legkülső)

Ha az interurbán vonal a transit közvetítő váltó egyik szekrényén van bekapcsolva, akkor multiplex foglaltsági lámpája ezen váltó mindkét szekrényén, esetleg az erősítő-szekrényeken is ég, továbbá kigyullad a foglaltsági lámpa a honos interurbán vagy a honos koncentrációs munkahelyen, aszerint, hogy melyik váltó van üzemben.

Az erősítő-váltón kapcsolt interurbán vonal multiplex foglaltsági lámpái az erősítő és transit közvetítő váltó mindegyik szekrényén égnek, továbbá ég a honos interurbán vagy koncentrációs munkahely foglaltsági lámpája is, aszerint, hogy a két utóbbi váltó közül melyik van üzemben. Amikor pedig ezek helyett a forgalmat az éjjeles munkahelyek bonyolítják le és a koncentrációs kulcsok úgy az interurbán, mint a koncentrációs munkahelyeken le vannak nyomva, a vonalnak az erősítőn való foglaltsága esetén a vonal multiplex foglaltsági lámpái úgy az erősítő, mint éjjeles szekrények mindegyikén égnek. A transit közvetítő-szekrényeken, miután ezek akkor beültetve már nincsenek, a jelzést, mint szükségtelent, az ezen szekrények szélén lévő, a 7-ik ábrán fel nem tüntetett billentyűgombok külső állásba húzásával lehet kikapcsolni.

Az éjjeles munkahelyek valamelyikén kapcsolt vonal multiplex foglaltsági lámpái minden egyes éjjeles szekrényen égnek, úgyszintén az erősítő-szekrényeken is, ha a vonal arra is rá van vezetve.

A budapesti új interurbán központ közreműködésével beszélhet budapesti manuális vagy automata központba kapcsolt állomás vidékivel és a beszélgetést kezdeményezheti a budapesti, vagy vidéki fél, beszélhet továbbá budapesti interurbán-központon keresztül vidéki fél más helység állomásaival. Az utóbbi beszélgetés a budapesti interurbán-központra nézve transit-beszélgetés. Mindezen beszélgetések lebonyolításánál szükséges kapcsolásokkal és jelzésekkel az alábbiakban foglalkozunk:

1. Budapesti manuális központba kapcsolt állomás előfizetője hív vidéki állomást.

A budapesti előfizetők ezen esetben, amint említettem, beszélgetéseiket valamelyik bejelentő munkahely kezelőjének bejelentik. A bejelentő kezelők a beszélgetésről kiállítják a távbeszélőjegyeket. Az utóbbiakat útjukban ott hagytuk el, hogy a csőposta felügyeleti asztalról csőposta útján arra az interurbán, vagy koncentrációs munkahelyre jutottak, amely a beszélgetés lebonyolítására illetékes.

Az interurbán (illetve koncentráció) munkahelyeken a csőposta kidobónyíláson kieső távbeszélőjegyeket az ottani kezelő, ha munkahelyére 2, vagy több különböző irányból jövő vonal van kapcsolva, először vonalak szerint osztályozza, azután az ugyanazon vonalon lebonyolítandókat rangsor szerint besorozza a már nála levő többi közé, úgy azonban, hogy az egyenrangúak a bejelentés sorrendjében kerüljenek lebonyolításra. Hogy a beszélgetések rang szerint miként következnek egymásután, a „Távbeszélő-üzleti Szabályzat” 44-ik §-ában találjuk.

Amikor valamelyik beszélgetés sorra kerül és az igénybe veendő vonal szabad (tehát a 4. ábrán Fg. 1. esetét), a kezelő egyik kérdő-

dugóját a kérdéses vonal honoskapcsolójába (ugyanott Hk.) dugaszolja. Ezáltal kigyújtja a transit-közvetítő és, ha a vonal oda is rá van kapcsolva, az erősítő-szekrények honos foglaltsági lámpáit. Azután az alkalmazott kérdődugó átváltókulcsát belső, beszélőkulcsát külső állásba állítja, csengető-kulcsának hátranyomásával pedig felcsengeti a felhívandó vidéki állomás központját.

A hívott vidéki központ jelentkezésekor a budapesti interurbán-kezelő bemondja a hívott fél kapcsolási számát és a beszélgetés fajtát. A vidéki kezelő mindezeket felírja egy ú. n. érkezési lapra. Ugyanazon feltünteteti a hónapot, napot és aláírja, azután felcsengeti a vidéki felet.

A budapesti kezelő erre átváltókulcsát külső állásba húzza, az alkalmazott kérdődugó párját kézbe veszi. Ha hívófél kapcsolási száma pl. József szám, akkor lenyomja a „J” jelzésű szolgálati billentyűt, megvárja, amíg az attól jobbra lévő jelzőlámpa kigyullad és az automatikusan hozzákapcsolt szabad helyi közvetítő munkahely kezelőjének a billentyűhöz tartozó szolgálati vonalon bemondja a hívandó József-számot. Az utóbbi erre egyik nyugalmi helyzetben levő közvetítő-dugójának hegyével megtikkeli a bemondott József-állomásnak a multiplikációban előtte levő kapcsolóhüvelyét. Ha a tikkeléskor (a közvetítő-dugó hegyével való érintés) zúgást hall, akkor a budapesti fél éppen interurbán beszél, tehát visszamondja az interurbán kezelőjének, hogy mással beszél, mire az utóbbi elengedi a közvetítő-billentyűt és később kéri a József-számot.

Ha a közvetítő-kezelő a tikkelésnél bűgást nem hall, közvetítő-dugóját a kért József-szám kapcsolójába dugaszolja, mire a közvetítő-dugó bontólámpája kigyullad. Ugyanakkor visszamondja a szolgálati vonalán, hogy milyen számú közvetítő-dugóra, illetőleg vonalra adta a kért állomást (pl. 21-esre), mire az interurbán-kezelő a szolgálati billentyűt (J) elengedi, az interurbán vonalba kapcsolt kérdődugó párját képező összekötő-dugót pedig a jelen példának megfelelően a 21. sz. József közvetítő-kapcsolóba dugaszolja (4-ik ábrán József k. v.). Ezáltal a közvetítő munkahelyen a 21-es közvetítő zsinór bontólámpája kialszik.

Amikor az interurbán-kezelő a visszamondott számú közvetítő-vonalba dugaszolt, az interurbán munkahelyen két eset léphet fel:

a) a közvetítő-vonalba dugott összekötő-dugó figyelőlámpája (4. ábrán f) kigyullad és állandóan ég. Ez azt jelzi, hogy a kapcsolt József-állomás szabad. Ekkor az interurbán munkahely kezelője átváltókulcsát is külső állásba húzza és csengetőkulcsát maga felé húzva, felcsengeti a kapcsolt budapesti állomást. Amint a fél a csengetésre hallgatóját a készülékről felveszi, az összekötő-zsinór figyelőlámpája (f) kialszik és (a kapcsolt állomás a helyi központról, hogy onnét az interurbán-beszélgetést ne zavarhassák, leválasztódik) az interurbán-kezelő közli a féllal, hogy hozza a kért vidéki felet, megnevezve a központ nevét és a kért állomás számát.

b) Az összekötő figyelőlámpa villog. Ez akkor történik, ha a budapesti fél, amikor a közvetítő-kezelő kapcsolta, a helyi hálózatban éppen beszél. Az interurbán-kezelő ekkor a már leírt módon pillanatnyilag rácsenget az összekötő-zsinórra. A csengetőáram azonban

ezen esetben nem megy ki az állomásra, hanem csak az alkalmazott helyi közvetítő-vonal áramkörében idéz elő olyan változást, hogy az összekötő-zsinór figyelőlámpája (f) kialszik, a kapcsolt állomás a helyi központról leválasztódik és a helyi központban ugyanezen állomás kapcsolójában lévő dugó figyelőlámpája villog. Erre a helyi központ kezelője a magára maradt féllal, aki különben figyelmeztetésül hallgatójába szakgatott bűgást is kap, közli, hogy a másik állomást interurbán kapcsolták. Azután a helyi kezelő bont. A kezelő akkor értesíti a hallgatóját kézben tartó budapesti felet, hogy hozza a kért vidéki állomást.

Innen kezdve az interurbán-kezelő további teendője ugyanaz, akár az a), akár a b) eset lépett is fel, vagyis átváltókulcsát középpállásba állítva, a feleket felszólítja a beszélgetés megkezdésére, majd beszélőkulcsát kihallgató (belső) állásba tolja. Amikor a kezelő hallja, hogy a felek beszélni kezdenek, a vonatkozó távbeszélőjegyre a beszélgetés kezdetének időpontját a kalkulograph-órával ráütteti és beszélőkulcsának középpállásba állításával kilép a vonalból, az alkalmazott zsinórpár 3 perces óráját indító karjának balraállításával megindítja.

Három perc múlva az óra jelzőlámpája kigyullad, az interurbán-kezelő figyelmezteti a feleket, hogy 3 perc letelt. A felek ekkor befejezik a beszélgetést, hallgatóikat felteszik, az összekötő figyelőlámpa kigyullad, a kezelő a beszéd végének időpontját a kalkulograph-órával a távbeszélőjegyre szintén ráütteti, felírja az igénybevett interurbán-áramkör számát, a 3 perces órát karjának jobbra tolasával a 0-ra állítja vissza, az összekötő-zsinórt bontja. Erre a közvetítő munkahelyen kigyullad a kapcsolásnál alkalmazott közvetítő-vonal bontólámpája, amire a közvetítő-kezelő is bont. Az interurbán-kezelő ezután felcsengeti a vidéki központot és annak kezelőjével a beszélgetés időtartamát, ha az 3 percnél több, egyeztet.

Ha a hívó fél a 3 perc leteltével folytatni kívánja a beszélgetést, akkor az interurbán-kezelő további 3 percig engedi és a tovább járó óra jelzőlámpája a 6-ik percben is kigyullad. (Hosszabb beszélgetésnél a 9-ik és 12-ik percben is.) Amennyiben azonban a bejelentés valamely budapesti nyilvános állomásról (postahivatal) történt, az interurbán-munkahely kezelője a feleket csak akkor engedi tovább beszélni, ha újabb befizetés alapján a nyilvános állomás *kezelője* kéri.

Ha a hívott vidéki fél központjának Budapesttel közvetlen összeköttetése nincs, akkor annak gyűjtő-központja a budapesti interurbán-kezelő bemondására a beszélgetés adatait átmenő lapra veszi fel és továbbítja azokat a hívott fél központjának, amely azután kiállítja ugyanazokról az érkezési lapot. Az utóbbi központ erre hozza a vidéki felet, a gyűjtő-központ csenget Budapestnek. A csengetésre a vonal hívólámpája az interurbán (esetleg koncentrációs vagy éjjeli) munkahelyen kigyullad. Az interurbán-kezelő ekkor az égő hívólámpa alatti vonal honoskapcsolójába (4. ábrán: Hl. és Hk.) egyik szabad kérdő-dugójával belép, annak átváltó kulcsát belső, beszélő kulcsát külső állásba állítva jelentkezik. A gyűjtő-központ erre bemondja, hogy mely vidéki állomást hozott, a vonalból kilép. A budapesti interurbán-kezelő azután bemondja a vidéki félnek, hogy hozza a hívó-

ként jelentkezett budapesti felet, átváltó-kulcsát külső állásba húzva a honos kapcsolóba dugott kérdő-dugó párját (összekötő dugó) kézbe veszi, a megfelelő (a fenti példánál a József) szolgálati billentyűt lenyomja. Innen kezdve a további kezelés a fentebbiekből már ismeretes.

Többször előfordul, hogy az interurbán (vagy koncentrációs) munkahelyeken a kapcsolt interurbán-vonal foglaltsági lámpája a beszélgetés tartama alatt villogni kezd. Ez a körülmény arra figyelmezteti az interurbán-kezelőt, hogy a munkahelyén a beszélgetésre legfeljebb csak 6 percet engedélyezzen, mert a részéről kapcsolt interurbán-vonalra transit-beszélgetéshez sürgős szükség van, foglaltságát mielőbb szüntesse meg.

Amennyiben az interurbán kezelő a Tőzsde nyilvános állomásaira bejelentett beszélgetést bonyolít le, az eljárás akkor is azonos a fent leírttal. Mivel azonban a tőzsdei hivatalban több interurbán-fülke van, amelyek valamelyikébe egy-egy beszélgetéshez a tőzsdei kezelőnek kell a beszélgetést kért felet beküldeni, azért az interurbán-kezelő, amikor a vidéki központtól a hívottként bejelentett felet kérte, megkérdezi a tőzsdei kezelőtől, hogy a kérdéses beszélgetést melyik fülkébe hozza. Ez úgy történik, hogy egyik szabad zsinórpárjának összekötő dugóját a tőzsde-szolgálati vonal hozzá legközelebb eső multiplex-kapcsolójába dugaszolja, annak beszélő-kulcsát szintén kifelé húzva, felhívja a tőzsdei kezelőt. Az utóbbi által szám szerint bemondott fülkét az interurbán-kezelő a József helyi-közvetítőtől az ismert módon kéri és az interurbán-vonal honos kapcsolójában lévő kérdő-dugó párját képező összekötő-dugót az utóbbi által visszamondott számú József helyi közvetítő-kapcsolóba dugaszolja. A további kezelés és jelzés a fentebbiekből már ismeretes.

A beszélgetés időtartamának egyeztetése az interurbán és a tőzsdei kezelő között szintén a tőzsdei szolgálati vonalon történik és pedig, ha a szóbanforgó interurbán-munkahelynek több tőzsdei előjegyzése is volt, akkor egyszerre több beszélgetést illetőleg. A beszéd tartama alatt az alkalmazott összekötő-dugó figyelőlámpája nem ég, amint pedig a tőzsdei kezelő a szolgálati vonalból kilép, addig ég, amíg az interurbán-kezelő a szolgálati beszélgetést nem bontja.

A kezelés és minden jelzés akkor is ugyanaz, ha a kezelő az ily Budapesti bejelentett beszélgetést a koncentrációs vagy éjjeles munkahelyek valamelyikéről bonyolítja le.

2. Budapesti automata-központba kapcsolt állomás előfizetője hív vidéki felet.

Az eljárás mindenben egyezik az előző 1. pont kezdetén mondtakkal, de csak addig, amíg az interurbán (koncentrációs vagy éjjeles) munkahely kezelője a megfelelő helyi közvetítő-váltó szolgálati billentyűjét lenyomta. Itt ennek szerepe nincs; ehelyett a budapesti automata-állomást az alábbi módon hívja fel: Tegyük fel, hogy a budapesti hívó fél a bejelentett beszélgetést az 56—382 sz. állomására kérte. Ez a szám 50.000-es (Krisztina), tehát az interurbán-

vonat honos kapcsolójába dugaszolt kérdő-dugó párját a Krisztina automata-közvetítő vonalak egyikébe dugaszolja (4-ik ábrán az 5-ik függélyes sorban lévő két kapcsoló). Ezzel a kezelő a például felvett kapcsolási szám 10.000-es számjegyét (az 50.000-es számot) és azzal a központot is megválasztotta.

Az összekötő-dugónak az automata közvetítő-kapcsolóba dugaszolása után a dugaszolt automata közvetítő-vonalat az interurbán-központ automata berendezése keresi meg. Amikor megtalálta, akkor az ő-figyelőlámpa kigyullad, jelezve, hogy az automata-berendezés működésbe jött. Az interurbán-kezelő tovább vár, amíg a számbillentyűk jelzőlámpája is (4-ik ábrán A.) kigyullad. Ez azt jelzi az interurbán-kezelőnek, hogy a felhívandó budapesti állomás kapcsolási száma négy utolsó számjegyeknek lebillentyűzését megkezdheti. Erre a kezelő a felvett példának (563—82) megfelelően sorjában lebillentyűzi a négy utolsó számot, vagyis egy-egy pillanatra egymás után lenyomja a 6-os, 3-as, 8-as és 2-es számú billentyűket. Amikor ez megtörtént, az interurbán mukahelyen az előbbi jelzőlámpa kialszik.

Amikor az automata-berendezés a lebillentyűzött számok választását megkezdzi, az interurbán-munkahely ő-figyelőlámpája folyton-égés helyett szakgatottan kezd villogni. Ez a szakgatott villogás utóbb kétféleképpen változhat:

a) állandó égésbe megy át. Ez azt jelzi az interurbán-kezelőnek, hogy ő-zsinórját bontania kell, mert a lebillentyűzött Krisztina-szám automatikus kapcsolásához a nagy forgalom miatt elegendő gép pillanatnyilag nem áll rendelkezésre. A kezelő ekkor ő. dugóját a másik 50.000-es hüvelybe dugaszolja és a kellő időben újra billentyűz, vagy pedig 1—2 perc múlva megismétli a leírt eljárást.

b) állandó (nem szakgatott) villogásba megy át, ami azt jelenti, hogy az automata-berendezés a lebillentyűzött Krisztina-számnak az ő. zsinórra való kapcsolását felvette.

Ebből azonban az interurbán-kezelő még nem tudja, hogy a kapcsolt budapesti fél szabad-e, vagy foglalt. Ezért pillanatnyilag az összekötő-zsinórra csenget. Ez a csengető-áram nem megy ki az állomásra, hanem csak a központban folyik le.

A rácsengetés következtében az összekötő figyelőlámpa jelzésében két eset léphet fel:

A) Az összekötő figyelőlámpa állandóan ég, ami azt jelenti, hogy a budapesti fél szabad. Az interurbán-kezelő akkor felcsengeti. Amikor a fél jelentkezik, az összekötő figyelőlámpa kialszik, az interurbán-kezelő pedig átváltó- és beszélő-kulcsainak külső állása mellett értesíti a budapesti felet, hogy az előjegyzett vidéki felet hozza, majd átváltó-kulcsát középállásba húzva, a beszélgetésre felhívja a vidéki felet is. Azután a beszélő-kulcsát hallgató-állásba állítja. Amikor pedig meggyőződött, hogy a felek összejöttek, magukra hagyja őket. Innen kezdve a kezelő az 1. pont alatt leírt eljárást követi (3 perces óra, kalkulograph, bontás, egyeztetés).

A Főposta fülkeállomásait az interurbán-kezelő a főpostai szolgálati vonalon az ottani kezelővel történt előzetes megállapodás (hogy a kérdéses vidéki állomást melyik számra hozza) után

szintén lebillentyűzi, lévén ezen fülkeállomások a belvárosi automata-központba kapcsolva.

B) Az összekötő figyelőlámpa élénken villog (de megszakítások nélkül). Ez azt jelenti, hogy a budapesti állomás éppen mással beszél. Hogy most megtudja az interurbán-kezelő, hogy a fél interurbán beszél-e, vagy csak a helyi hálózatban, beszélő- és átváltó-kulcsát maga felé állítva, behallgat az összekötő-zsinórba.

a) Ha most bűgást hall, akkor a budapesti fél interurbán beszél, tehát összekötő-dugóját kihúzza és a kapcsolást később kíséri meg.

b) Ha nem hall bűgást, akkor a budapesti fél a helyi hálózatban beszél. Az interurbán-kezelő ezen esetben mindjárt közbeszól és a lebillentyűzött állomás számának megnevezésével értesíti a feleket, hogy az egyiket interurbán kapcsolja. Azután pillanatnyilag ismét rácsenget az összekötő-zsinórra, mire az interurbán-automata a helyi automata-központból a kapcsolt budapesti felet leválasztja, hogy az interurbán beszélgetést onnét zavarni ne lehessen. Az összekötő figyelőlámpa ugyanakkor kialszik, mert a budapesti fél hallgatója a készsülekről már a helyi beszélgetés miatt le volt véve. Az interurbán-kezelő további teendője ettől kezdve ugyanaz, mint az előző 1. pont esetében, amikor a budapesti fél már jelentkezett a hívásra.

Ugy itt, mint az 1. pont alatti esetben megteheti az interurbán-kezelő, hogy az interurbán-beszélgetés tartama alatt ugyanarra a vonalra előkészít egy következő beszélgetést. Ilyenkor egy szabad zsinórpár kérdő-dugóját az interurbán-vonal előkészítő-kapcsolójába dugaszolja (a kérdő-zsinór ezzel még nincs az interurbán-vonalra kapcsolva, mert a honos kapcsolóban az összeköttetés meg van szakítva), a kérdő-dugó összekötő párjára pedig a fentiek szerint (1., 2. pont) az újabb előjegyzésnek megfelelő budapesti felet kapcsolja. Amikor azután az interurbán-vonalon folyamatban levő beszélgetés befejeződött, akkor az interurbán-kezelő bont, tehát annak honos kapcsolójából is kihúzza a kérdő-dugót. Ezáltal az interurbán-vonal az előkészítő-kapcsolóba dugaszolt újabb kérdő-zsinórra kapcsolódik.

Az interurbán-kezelő akkor a vidéki kezelővel a vonalra kapcsoltatja az újabb vidéki felet, mindkettőt felhívja a beszélgetésre, stb.

3. Vidéki fél kér budapesti felet.

A vidéki fél interurbán-beszélgetését saját központjának jelenti be, amely a beszélgetésről kiállítja a távbeszélő-jegyet. Amikor azután ott a lebonyolítás sorra kerül, a vidéki kezelő, ha budapesti interurbán-munkahely kezelőjével éppen érintkezésben nincs, az interurbán vonalra csenget. A csengetésre a honos (esetleg koncentrációs vagy éjjeles) munkahelyen kigyullad a vonal hívólámpája, mire a budapesti interurbán (koncentrációs vagy éjjeles) munkahely kezelője egyik szabad zsinórpárjának kérdő-dugójával belép a vonal honos kapcsolójába, az alkalmazott zsinór átváltó-kulcsát belső, beszélő-kulcsát külső állásba állítva, jelentkezik. A vidéki kezelő bemondására felveszi az érkezési lapot, felső sorba írva a vidéki központ ne-

vét és az ottani hívó fél számát, alája a hívott fél számát (pl. Bpest 252—61), majd a többi előírt adatot. Azután az 1., vagy 2. pontok alatt leírtak szerint felhívja a budapesti állomást és a beszélgetést az ott leírt eljárás szerint lebonyolítja.

(Folytatjuk.)

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Amerikai Egyesült-Államok postájának 1928. évi jelentéséből: 1. A postaszolgálat javítása érdekében a légipostaszolgálatot az Egyesült-Államok postája lényegesen kiterjesztette és annak ellátását 1928. január 1. óta állami vállalat helyett magántársaságokra bízta.

2. A posta igénybevételének megkönnyítése céljából azt olcsóbbá tette néhány küldemény díjának lényeges leszállításával. Így a nyílt levelezőlap árát 2 centről a régi 1 centre szállította le. A levélpostai küldemények légipostai díját, mely eddig minden fél uncia súly után 10 cent volt, alaposan leszállította, amennyiben most az első unciáért 5 centet és minden további unciáért 10 cent postadíjat szed. Ujságok és nyomtatványok díját is leszállították. A jó könyvek olvasásának könnyítése céljából a kölcsönkönyvtárak által feladott és azoknak szóló könyvküldemények első fontjáért 3 cent, minden további fontért 1—1 cent postai díjat szed.

3. A posta 1928-ban is lényegesen ráfizetéssel dolgozott. Noha a bevételek az előző évi postabevételeket 10.51 millió dollárral meghaladták, mégis a kiadási tételek nagymérvű emelkedése miatt az 1928. év 33.3 millió dollár reáfizetéssel zárult.

4. Postai bérmentesítési díjak fejében az összes postai bevételek mintegy 89.3 százaléka, 619.6 millió dollár folyt be; ebből 530.9 millió dollár postai értékcsökkentésért és 88.6 millió dollár készpénz bérmentesítő gépek útján folyt be. Egy-egy lakosra átlag 5.1 dollár jutott e postadíjakból. Bélyeggyűjtők részére 1928. év folyamán mindössze 154.119 dollár értékű postabélyeget adott el az Egyesült-Államok postája.

5. Az 1., 2. és 3. osztályú hivatalok vezetőit 4—4 évi tartamra az államfő nevezi ki; ilyen hivatal 15.691 volt, a 4. osztályú hivatalok vezetőit a főpostamester határozatlan időre bízta meg; e hivatalok száma 34.305 volt. A hivatalok száma 1928. év folyamán 341-gyel szaporodott, de viszont 642 hivatalt, főleg a vidéki kézbesítő gépkocsijáratok berendezésével egyidejűleg megszüntettek.

6. Kincstári épületben csupán az 1., 2.

és 3. osztályú hivatalok egy csekély hányada van elhelyezve. A negyedosztályú hivatalok részére a hivatalvezető bérrel helyiséget, amelynek bérét, a fűtési és a világítási költségeket átalány alakjában téríti meg a postaintézet.

7. Az amerikai posta a postai gyűjtőhelyek intézményét is ismeri. Nagyobb városok üzlethelyiségeiben, különösen drogériákban, 5699 ilyen postahely (contract stations) van berendezve, melyeknek kezelői 2 évenként újtott szerződéses alkalmazottjai a postának, kik a kezelés ellátásáért a forgalom arányában változó s 1—1000 dollár között ingadozó évi jánrdóságot kapnak.

8. Az amerikai posta nem épít gépkocsijai részére autogarázsokat, hanem pályázatokat ír ki ilyenek bérbevételére. A felajánlott bérgarázsok kedvező fekvésűnek kell lennie, hogy a kocsik üres tengelykilométereket lehetőleg ne fussanak. A bérlet legalább 10 évre szól, amelyet azután újabb 10 évre megújíthat a posta. Húsz év elteltével a postát elővételi jog illeti meg.

9. Az Egyesült-Államok postaigazgatása részére új központi épület emelését vették tervbe. E célra a törvényhozás 8 évre felosztva 200 millió dollár hitelt szavazott meg. A terveket a posta és a pénzügyminiszter 2—2 képviselőjéből álló bizottság most dolgozza ki. Kivitel előtt a törvényhozás hozzájárulását is ki kell kérni az építkezéshez.

10. Tudvalevő, hogy az Egyesült-Államok postája alkalmazottjait feltűnő gven-gén fizeti. A 4626 1. és 2. o. hivatalnál alkalmazott 129.074 tisztviselő (clerks) — a hivatalvezetők, gépkocsivezetők és faluzó levélhordók ebbe nincsenek beleszámítva — egyenként és átlag 2.063—2.141 dollár évi fizetést húz a postakincstártól.

11. Az amerikai posta alkalmazottjait betegség esetén régebben egyáltalában nem fizette. Az 1925. évben hozott törvény megengedte, hogy évenként e címen 10 napig, amely 3 egymásután következő évben 30 napra egyszerre is igényelhető volt, a teljes fizetés élvezetében maradhatott a beteg tisztviselő. Most azután meg-